

Powstanie pierwszych większych stowarzyszeń jeździeckich i zbudowanie stadionu w Łazienkach

Witold Pruski

Międzynarodowe Zawody Hippyczne na hipodromie w Łazienkach Królewskich w Warszawie. Źródło: NAC.

Jeźdźcy nasi, biorąc w latach 1923-1926 udział w licznych międzynarodowych zawodach konnych w wielu krajach Europy i w Ameryce, odczuwali ogromnie potrzebę zorganizowania międzynarodowych zawodów również i w Polsce. Wskazane to było po pierwsze jako rewanż za doznaną gościnę w obcych krajach, gdzie całkowity koszt pobytu ekip, a przeważnie i przejazdy drużyn pokrywały komitety organizacyjne imprez, a po wtóre ze względów polityczno-prestiżowych, aby Polska w dziedzinie sportu stała na równi z innymi krajami.

Po każdym powrocie z zawodów zagranicznych, ekipy nasze zdawały relacje władzom państwowym, z osiągniętych wyników. Przy tej sposobności przedstawiały potrzebę ustanowienia w Warszawie, jako stolicy kraju, dużych zawodów międzynarodowych. Zrealizowanie tego nie było jednak łatwe. Koszty podobnych imprez są bardzo duże, a w dodatku po rozwiązaniu w 1924 r. Klubu Jazdy nie było w Polsce odpowiedniego zrzeszenia jeździeckiego, które mogłoby zająć się urządzaniem tego rodzaju zawodów, jak też nie było stosownego stadionu, nadającego się do imprez międzynarodowych. Jedno i drugie należało dopiero stworzyć.

W tym celu w 1926 r. utworzony został z inicjatywy płk. Sergiusza Zahorskiego Tymczasowy Komitet Międzynarodowych Zawodów Konnych. Komitet ten w oparciu o Departament Kawalerii w Ministerstwie Spraw Wojskowych zdecydował zorganizować w 1927 r. pierwsze w Polsce międzynarodowe zawody konne.

Niezwłocznie podjął więc starania w kierunku zbudowania w Warszawie stadionu nadającego się do rozgrywania zawodów międzynarodowych.

Prezentacja ekip jeździeckich przed Pucharem Narodów. Źródło: NAC.

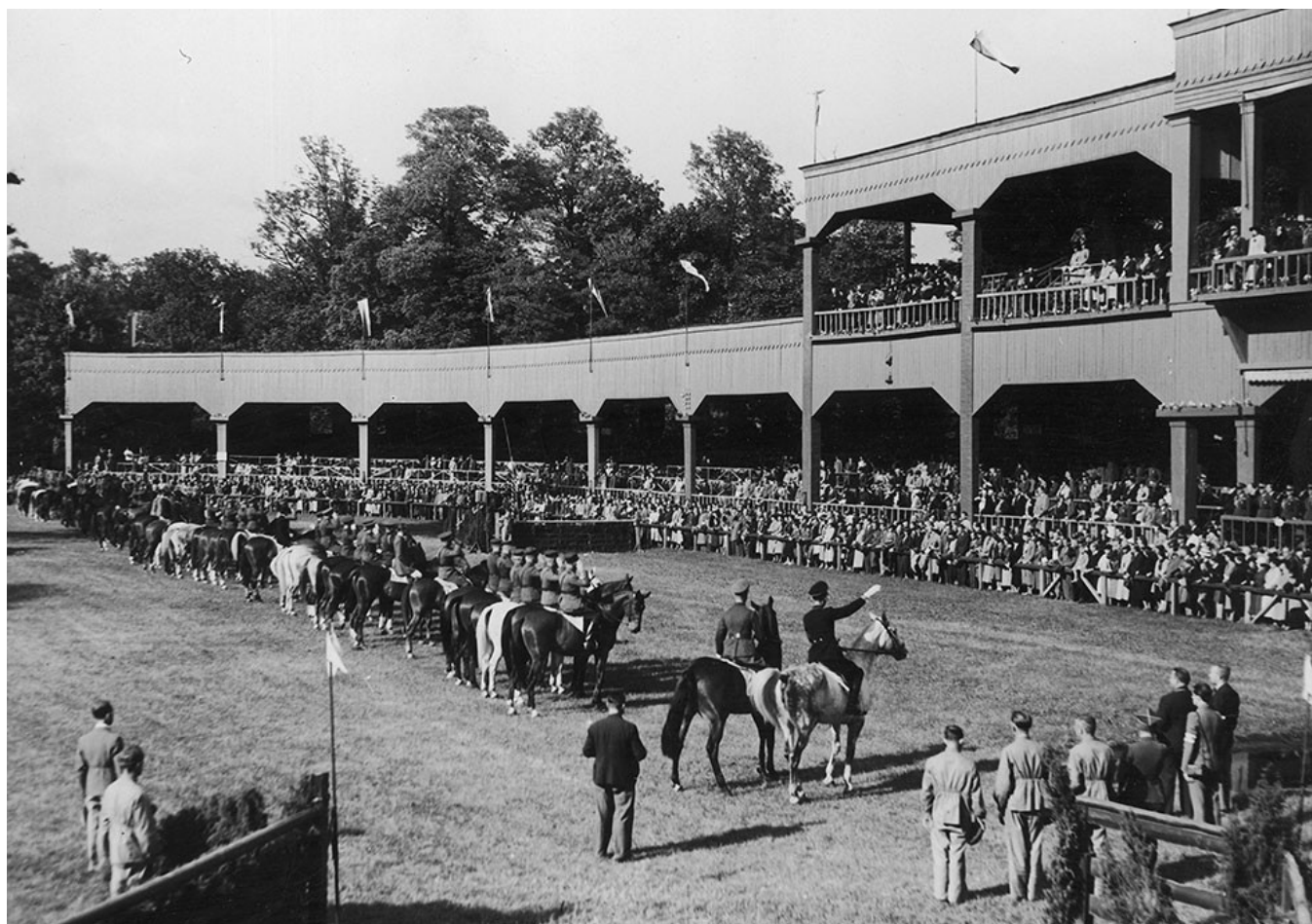
Sprzed pierwszej wojny światowej pozostał sportowy stadion w Parku Sobieskiego, wybudowany w 1900 r. przez Towarzystwo Wyścigów, na którym rozgrywano konkursy hipiczne w latach 1901-1914. Po wojnie konkursów tam już nie wznowiono, a teren zajęły inne organizacje sportowe. Gdy więc zaczęła dojrzewać koncepcja zbudowania w Warszawie stadionu dla międzynarodowych konkursów hipicznych — początkowo chciano uczynić to na starym miejscu w Parku Sobieskiego.

Kwestią budowy nowego stadionu zajął się zwłaszcza płk S. Zahorski, który sam uczestniczył w zawodach międzynarodowych i z tej racji lepiej od innych odczuwał potrzebę ustanowienia podobnych zawodów w Warszawie. Na początku 1927 roku gdy sprawa stała się szczególnie pilna, płk S. Zahorski piastował stanowisko Szefa Wojskowej Kancelarii Prezydenta Ignacego Mościckiego, a mając łatwy do niego dostęp, zaczął lansować projekt zbudowania w Warszawie odpowiedniego stadionu i ustanowienia międzynarodowych zawodów.

Dnia 10 marca 1927 r. jego staraniem odbyło się na Zamku posiedzenie prowizorycznego Komitetu Międzynarodowych Zawodów Konnych pod jego przewodnictwem jako inicjatora, na które zostali zaproszeni: m. in.: dyrektor Departamentu Chowu Koni w Ministerstwie Rolnictwa Fryderyk Jurjewicz, naczelnik Wydziału Stadnin Państwowych inż. Jan Grabowski, płk Strzeмиński, inż. Z. Słomiński budowniczy w Magistracie Warszawskim, ppłk S. Korytowski, ppłk K. Römmel, mjr Hochstim, rtm. L. Kon, rtm. S. Halik, kpt. Dworakowski, rtm. Piotrowski, rtm. Kossowski i por. K. Zaleski.

Rozważano założenie Towarzystwa Międzynarodowych i Krajowych Zawodów Konnych oraz rozpatrywano przedstawione projekty budowlane. Uchwalono, że budowa nowego stadionu w Parku Sobieskiego winna rozpocząć się z dniem 1 kwietnia i do tego czasu projekt budowy ma być całkowicie

wykończony.

Widok ogólny stadionu w Łazienkach podczas uroczystości otwarcia zawodów. Źródło: NAC.

Tymczasem wnet nastąpiły zmiany. Czy to z własnej inicjatywy, czy z czyjejs namowy płk S. Zahorski wszczął starania, aby stadion zbudować nie w Parku Sobieskiego, ale w Łazienkach. Zdołał uzyskać dla tego projektu aprobatę Prezydenta i niebawem z wielkim pośpiechem zaczęto wznosić trybuny i szykować stadion w Łazienkach. Tak powstał jeden z najładniejszych stadionów hipicznych w Europie. Tuż za ogrodzeniem Łazienek przytykającym do stadionu mieściły się koszary wojskowe z obszernymi stajniami i to ogromnie ułatwiało organizowanie zawodów.

Budowę poprowadzono w amerykańskim tempie i już 27 maja nastąpiło otwarcie w Łazienkach pierwszych w Polsce międzynarodowych konkursów hipicznych

Jednocześnie z budową stadionu zajęto się założeniem zrzeszenia jeździeckiego, które odtąd miało zajmować się organizowaniem międzynarodowych i centralnych krajowych zawodów konnych. Aby nie stwarzać jednak komplikacji pomiędzy akcją podjętą przez Departament Kawalerii, a projektowanym nowym stowarzyszeniem, zdecydowano powołać je do życia już po odbyciu międzynarodowych konkursów, a na razie wszelkie związane z tym sprawy załatwiał Departament Kawalerii i Tymczasowy Komitet Międzynarodowych Zawodów Konnych.

Po odbyciu konkursów, zwołano w dniu 28 czerwca 1927 r. specjalne posiedzenie tymczasowego komitetu, na którym uchwalono założenie Towarzystwa Międzynarodowych i Krajowych Zawodów Konnych w Polsce, zatwierdzono jego statut oraz dokonano wyboru 18 członków zarządu, 3 komisji rewizyjnej i 3 zastępców. Do zarządu zostali wybrani: F. Jurjewicz, A. Wielopolski, E. Kurnatowski, A. Dzieduszycki, gen. J. Römmel, gen. G. Orlicz Dreszer, płk S. Zahorski, ppłk A. Korytowski,

T. Dachowski, J. Potocki, H. Zandbang, płk T. Jawor, ppłk J. Hałaciński, ppłk R. Bogusz, ppłk S. Strzemiński, mjr K. Dworak, rtm. T. Halik i rtm. W. Piotrowski.

Uczestnicy uroczystości rozdania nagród. Widoczni m.in.: prezydent RP Ignacy Mościcki (I rząd 3. z lewej), szef Departamentu Kawalerii w Ministerstwie Spraw Wojskowych pułkownik Jan Karcz (trzyma puchar), pułkownik Zbigniew Brochwicz-Lewiński (5. z prawej), premier Janusz Jędrzejewicz (4. z prawej), szef Gabinetu Wojskowego Prezydenta RP pułkownik Jan Głogowski (stoi na lewo od prezydenta), szef Kancelarii Cywilnej Prezydenta RP Bronisław Hełczyński (3. z prawej), generał Kazimierz Dzierżanowski (stoi najbliżej konia), komisarz Rządu na m.st. Warszawę Władysław Jaroszewicz (stoi na lewo za prezydentem), zdobywca nagrody indywidualnej rotmistrz Kazimierz Szosland (siedzi na koniu). Źródło: NAC.

W dniu 14 lipca 1927 r. na posiedzeniu zarządu prezesem Towarzystwa obrany został Janusz Radziwiłł z Ołyki. Wybrano też komisję techniczną.

Odtąd urządzaniem międzynarodowych i centralnych krajowych zawodów konnych w Warszawie zajmowało się aż do wybuchu wojny we wrześniu 1939 r. wspomniane Towarzystwo.

W latach 1920-1927 istniało w kraju wiele różnych zrzeszeń cywilnych i wojskowych, które zajmowały się urządzaniem konkursów hipicznych. Były to zrzeszenia regionalne, które opracowywały programy zawodów według swoich potrzeb i możliwości i według prawideł przez siebie ustanawianych. Z tej racji nie było należytej koordynacji terminów zawodów, jak też podstawowych zasad ich przeprowadzania, sążenia, stawiania punktów karnych itp.

Ponieważ konkursy hipiczne rozwijały się w tym czasie żywiołowo, więc dowolność w ich przeprowadzaniu szkodziła sprawie. Odczuwał to zwłaszcza rtm. Leon Kon, którego jako znawcę przedmiotu i instruktora grup olimpijskich w Grudziądzu zapraszano często na sędzię do różnych miejscowości gdzie urządzano konkursy. Rozumiejąc potrzebę naprawy sytuacji, wystąpił on

z projektem unormowania podstawowych zasad urządzania i technicznego przeprowadzania konkursów oraz założenia w kraju związku związków jeździeckich, który by objął zwierzchni nadzór nad zrzeszeniami i normował zasadnicze sprawy¹.

W Polsce istniał wówczas przy Ministerstwie Rolnictwa — Komitet do Spraw Wyścigów Konnych, instytucja sprawująca nadzór i kierownictwo nad towarzystwami wyścigów konnych. W skład jego wchodził z urzędu urzędnicy z Departamentu Chowu Koni oraz przedstawiciele poszczególnych towarzystw wyścigów konnych. L. Kon był delegatem Pomorskiego Towarzystwa Zachęty do Hodowli Koni w Grudziądzu. Otóż na zebraniu komitetu w dniu 14 grudnia 1927 r. po załatwieniu spraw wyścigowych, L. Kon wystąpił z referatem na temat potrzeby założenia w Polsce związku związków jeździeckich. Zebranie uznało w pełni potrzebę utworzenia podobnej instytucji, 11 przedstawicieli towarzystw podpisało przystąpienie do zrzeszenia, a L. Konowi powierzono opracowanie statutu. Dnia 18 lutego 1928 r. zwołano do sali Kasyna Garnizonowego w Warszawie zebranie organizacyjne, któremu przewodniczył Fryderyk Jurjewicz, przyjęto opracowany przez L. Kona statut i utworzono Polski Związek Jeździecki o mianie dla stosunków międzynarodowych Fédération National Polonaise des Sports Équestres.

Do związku weszli jako członkowie: Towarzystwo Międzynarodowych i Krajowych Zawodów Konnych w Polsce, Polo Klub, Małopolskie Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni, Wielkopolskie Towarzystwo Wyścigów Konnych, Wielkopolski Klub Jazdy Konnej, Wileńskie Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni, Pomorskie Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni, Krakowski Klub Miłośników Jazdy Konnej, Lubelskie Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni, Przemyski Klub Jazdy Konnej, Piotrkowskie Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni, Radomskie Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni, Wschodnio-Kresowy Klub Jazdy w Baranowiczach, Wołyńskie Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni, Koło Sportowe Kujawsko-Mazowieckie we Włocławku, Towarzystwo Zawodów Konnych Ziemi Kieleckiej, Koło Sportowo-Hodowlane w Grajewie i Sport Konny Oficerów Artylerii Konnej.

Na prezesa Związku wybrano dyrektora Departamentu Kawalerii płk. Zbigniewa Brochwicz Lewińskiego, na wiceprezesów Fryderyka Jurjewicza i gen. Stanisława Sochaczewskiego, na skarbnika mecenasa Tadeusza Michalskiego, na sekretarza ppłk. Tadeusza Machalskiego. Do zarządu wybrano 7 osób a m. in. znanego jeźdźca i instruktora Leona Kona.

Na najpilniejsze potrzeby Związku udzielił zasiłku dyrektor Departamentu Chowu Koni F. Jurjewicz z odliczeń od wzajemnych zakładów na wyścigach konnych, będących w jego dyspozycji.

Polski Związek Jeździecki stał się odtąd instytucją dbającą o rozwój sportu konnego, koordynującą poczynania i sprawującą reprezentację interesów jeździectwa na zewnątrz oraz za granicą.

W pierwszym rządzie PZJ zajął się ujednoczeniem warunków zawodów i metod sędzenia. Zaczął też opracowywać różne przepisy i instrukcje, koordynować terminy zawodów, prowadzić ewidencję zagrań jeźdźców i koni itp.

Zarząd zwrócił się niezwłocznie do Fédération Équestre International w Paryżu o przyjęcie nowo powstałego zrzeszenia w poczet członków, co też niebawem nastąpiło, a w marcu tegoż roku po raz pierwszy wysłał swego przedstawiciela na zebranie FEI.

Z założeniem Polskiego Związku Jeździeckiego nastąpiła nowa era w dziejach naszych konkursów hipicznych — ich pracy już dobrze zorganizowanej i celowo prowadzonej.

¹ L. Kon „Standaryzacja konkursów hipicznych”. *Jeździec i Hodowca* 1927 r., nr 7-12 oraz „Organizacja sportów hipicznych”. Tamże, nr 17.